

Pri krojaškem rokodelstvu se zaslužki vrste v teh 3 letih tako-le: Leta 1883. so zaslužili odrasčeni in mladi 1349 gold. 79 kr. in od tega spade na ta zavod in poleg tega za različno obleko za poštne in brzojavne služabnike, za bolnišnico in postreščke v Ljubljani 613 „ 18 „

tako je drugega zaslužka ostalo 736 gold. 61 kr.

Leta 1884. je bilo skupnega zaslužka pri krojaštvu 1594 „ 55 „ in one vrste dela, za take zavode znašajo med tem 477 „ 57 „

tako, da je ostalo 1116 gold. 98 kr.

Leta 1885. je bilo skupnega zaslužka 1860 „ 33 „ in od tega je spadalo med one vrste dela, katera sem zgoraj omenil 589 „ 17 „

ter preostaja drugega zaslužka 1271 gold. 16 kr.

Pri mizarskem rokodelstvu je bilo leta 1883. zaslužka 965 gold. 11 kr. in od tega odpade pri lastnem zavodu prisilne delavnice pri „Collegium Marianum“ in bolnišnici 397 „ 93 „

tako, da preostaja 567 gold. 18 „

Leta 1884. so sami odrasčeni zaslužili 1076 „ 78 „ od tega pride na gori omenjene zavode 566 „ 22 „

tako, da je ostalo 510 gold. 56 „

Leta 1885. je bilo zaslužka 1163 „ 38 „ od katerih pride na gori omenjene zavode 232 „ 14 „

tako, da preostaja 931 gold. 24 kr.

Iz tega razkaza je razvidno, da je čevljarstvo pač ona vrsta zaslužka, katero bi moglo po razmerah, deloma tudi krojaštvo nekoliko škode prizadeti tukajšnjim obrtnikom. Nadalje navaja to poročilo, da tudi od teh rokodelstev, ki so zgoraj navedena, posebno pri krojaštvu in čevljarstvu, pride $\frac{1}{3}$ na one vrste del, katere naročajo deželni uradniki, služabniki pa pazniki v prisilni delalnici. Druga tretjina, posebno pri čevljarstvu in krojaštvu, se naroča za uboge učence večinoma za šolo obiskajočo mladino in za nekatere stranke v Št. Peterskem predmestju in na Poljanah, katera uže skozi desetletja tam naročajo svoja dela. Še le tretja tretjina zaslužka prihaja od poslov in delavcev, ki slučajno tam dela naročajo. V obče pa se izdeluje pri krojaštvu večinoma le otroška obleka, ter se obračajo obleke dorašlih in ne morejo izdelavati modernih oblek za gospode ali dečke, ker izurjenih krojačev nimajo. Temu se je dostavilo, da celó uradniki prisilne delavnice morajo naročati svoje boljše obleke pri boljših obrtnikih v mestu, tako, da se večinoma sme trditi, da to, kar se izdeluje v prisilni delalnici, je v prvi vrsti namenjeno le za prebivalstvo najubožnejše, katero si nikakor ne more plačati dragega oblačila.

Kar se tiče cene, katera se zahteva za izdelovanje različnih izdelkov, čevljev in drugoga oblačila, poroča se v tem poročilu sledeče: Da se je pri materijalu, to je usnji in drugih potrebah za čevlje, pridalo k lastni ceni še najmanj 15% in da potem pride cena za par možkih štifelet na 5 do 6 gold. tako, da ti čevljarji z enim na kmetih ne morejo konkurirati in da se je dostikrat zgodilo, da so v prisilni delalnici naročena dela

rajši pustili in jih naročili na kmetih, ker jih doma dobijo ceneje in ker posebno čevljarji v Trnovem in Krakovem in zunaj Ljubljane ceneje delajo, kakor v prisilni delalnici. Ako vse eno ubogo ljudstvo prihaja v prisilno delavnico in tam naroča, kar potrebuje, je vzrok iskati v tem, da je blago dobro in da je delo solidno.

Kar se tiče instrukcije, da ne bom preveč obširno o drugem poročal, posebno ker moj predlog ne bode tak, da bi se ta prošnja konečno rešila, opozarja upravnništvo prisilne delavnice na to, da se glasi §. 17., katerega je sklenil slavni deželni zbor in katerega je potrdila ces. vlada, tako-le (bere:)

„Die Verwaltung hat

- a) für die ununterbrochene angemessene Beschäftigung der Zwangsarbeiter, und
- b) für die grösstmögliche Hebung des Fabrikertragnisses zu sorgen, daher
- c) insbesondere für die Ueberkommung der Privatarbeiten als der einfachsten und wegen deren Verschiedenheit zweckentsprechendsten Beschäftigung für die Zwänglinge unausgesetzt thätig zu sein.“

To je instrukcija za upravnništvo, iz katere je razvidno, da se v delavnici čevljarstvo in krojaštvo ne more opustiti, in da je tudi gledati na primeren visok zaslužek.

(Konec prihodnjič.)

Iz državnega zbora.

Minuli petek sv. Gregorja dan imela je zbornica poslancev na Dunaji jako zanimivo sejo, ker bilo je na dnevnem redu prvo branje predloga baron Schar Schmidovega (ž njim vse levice), da naj se vpelje nemščina kot državni jezik, poleg tega pa vredijo pravice družih jezikov v Avstriji.

Akoravno se v prvem branji odločuje samo vprašanje, jeli se predlog izroči odseku v posvetovanje ali ne, in akoravno je bilo uže zdavnej gotovo, da se predlog izroči odseku, bil je vendar pretek seje živahen in zanimiv.

Levičarji skušali so se s tem predlogom pred svetom pokazati ko rešitelji države, ker nemščino smatrajo za potrebno vez med različnimi narodi in zato jo hočejo, ne gledé na člen XIX. državnih temeljnih postav, povzdigniti vrh vseh družih jezikov, o tem pa tudi Nemce vrh vseh družih avstrijskih narodov.

Desnica ni bila med seboj edina, kako v prvem branji ravnati s tem predlogom. Ves česki klub, vsi Dalmatini in večina navzočih Slovencev bili so mnenja, da je nemški manjšini pri vprašanji, jeli se hočemo odpovedati enakopravnosti, kakor nam je zagotovljena vsaj teoretično v členu XIX. odgovoriti takoj pri prvem branji z odločnem ne.

Drugi del desnice bil je pa mnenja, da je iz političnih ozirov treba predlog vendar-le v pretres vzeti, se ve da se sme soditi, da bo odločilna večina desnice zato, da se iz predloga odpravi vse, kar bi moglo žaliti ali škodovati druge naše narode.

To mnenje izrekla je tudi vlada.

V obče bila je desnica dogovorjena, da se pri prvem branji ne bo spuščala v meritorično razpravo, temveč samo naglašala svoje stališče in izrekla, zakaj glasuje za ali proti oddaji predloga na poseben odsek.

Izmed levic govorili so 3 govorniki: predlagatelj Schar Schmid, Heilsberg, grof Wurmbrand, ki je uže svoj čas stavil blizu tak predlog in pa dr. Sturm, ki je govoril samo, k glasovanju. Za predlog so bili dalje

vpisani še slovenski poslanec Hren, dr. pl. Derschatta, Kraus, Kronawetter in Kowalski. Izmed teh govorila pa sta samo Hren in Kowalski, za ostale pa kot skupni govornik grof Wurmbrand. — Proti bili so vpisani: Šuklje, knez Czartoriski, Rieger, Greger, Vašati; pa Šuklje, ki je hotel meritorično govoriti, ravno tako Greger in Vašati dali so se zbrisati, tako, da so od desnice proti govorili samo Czartoriski, Rieger in Pavlinovič. Prvi je izrekel v imenu poljskega kluba, da bodo sicer glasovali za oddajo v odsek, pa že sedaj lahko izreče, da je nasproten vsebini predloga.

Dr. Rieger izrekel je v imenu českega kluba, da oni ta predlog smatrajo za napad na narodno enakopravnost, za žaljenje vseh nenemških avstrijskih narodov, da razprava tega predloga ne more pripeljati do pomirjenja, temveč do še večje razburjenosti med narodi, in da zato glasujejo proti odstopu predloga na odsek.

Dalmatinski poslanec Pavlinovič govoril je hrvatsko proti predlogu, gledé Dalmatinske sklicevaje se na hrvatsko-ogersko pogodbo. Slovenski, dalmatinski in česki poslanci spremljali so njegov govor z živahnim odobravanjem.

Poslanec Hren s svojim govorom ni imel sreče, pred vsem je trdil, da govori v imenu frakcije slovenskih poslancev, pa mi nismo mogli nikogar najti, ki bi ga bil v to pooblastil; dalje pa tudi v svojem govoru ni našel srečnih izrazov, vstopivši se na stališče, katero je bilo levičarjem, izrekoma Foreggerju povod za glasno odobravanje in pa grofu Wurmbrandu držaj, katerega se je radosten poprijel.

Prepričani smo, da je ta nepovoljen uspeh svojega govora čutil tudi govornik sam, ker po govoru ga ni bilo videti več v zbornici, in ko se je pri glasovanju po imenih poklicalo njegovo ime, ni ga bilo navzočega, kar je levici dalo povod k glasni radosti. — Da se temu formalnemu glasovanju ni pridevalo na desnici posebne pomenljivosti, kaže to, da so bili izmed Slovencev navzoči samo: Klun, Pfeifer, Poklukar, Raič in Vitezič, ki so glasovali proti oddaji predloga na odsek, in pa grof Hohenwart in Šuklje, ki sta glasovala za odstop predloga na odsek. Nekateri časniki navajajo sicer tudi kneza Windisch-Grätza, da bi bil glasoval za predlog, pa navzoči poslanci ga niso ne videli, ne slišali glasovati, ker ni bil navzoč.

Levičar Sturm prizadeval si je glasovanje proti predlogu označiti celó s pečatom protiaustrijsstva s tem, da je predlagal glasovanje po imenih z izrečno pretezo: „da se bode videlo, kdo je za Avstrijo in kdo je proti nji.“

To je napravilo na desnici cel vihar protestov, izrekoma dr. Rieger zavrnil je z ojstrostjo največje nevolje to nedostojno podtikanje in predsednik Smolka pozval je Sturma zavolj tega izraza „k redu“. Konečno izjavil je predsednik, da je 208 poslancev glasovalo z „da“, 68 pa z „ne“.

To razmerje glasov dalo je levičarskim časnikom povod na vse usta trobiti svetu, s koliko večino je zbornica poslancev pritrdila predlogu: „da naj bode nemščina v prihodnje naš državni jezik.“

Vse to sleparjenje se ve da ne bo pomagalo nič, ker vpeljava državnega jezika pomenja premembo člena XIX. dr. tem. postav in v to potrebnih $\frac{2}{3}$ glasov se v sedanji zbornici poslancev ne bo našlo. V obče moglo bi se dvomiti izmed desničarjev k večem gledé nekaterih privržencev Lienbacherjevih, katerih pa, kakor ne dvomimo, ne bo več, kot je južno-tirolskih Lahov, ki so že sedaj glasovali s Čehi proti predlogu.

Pomenljiva izjava vlade, katero je v njenem imenu oddal ministerski predsednik grof Taaffe, bila je bistveno sledeča: Pri važnosti predmeta izreče se tudi vlada že pri prvem branji, da je pripravljena sodelovati pri delovanju odsekov, in da si bo vlada po moči prizadevala, da se različne mnenja pojasné in ako moč, pripomoči k porazumljenju. V načrtu pa se nahajajo določbe, katere segajo v pravico eksekutive, pravico, katero je vlada dolžna varovati. Pri tem veljavnem predmetu, kakor pri vsakem drugem, je samo po sebi razumljiva dolžnost vladina, varovati korist države. Je pa tudi naloga vladina, iskati oblike, da se opravičenim željam in čutstvom narodov ne nasprotuje. (Odobravanje na desni.)

Naj mi bo dovoljeno, ker že govorim, ozirati se na eno opazko, katera je prišla z leve strani visoke zbornice. Reklo se je in hotelo se je s tem utemeljiti potrebo postavno vredjenje jezikovnega vprašanja, da se ima prepreči zloraba vladine oblasti.

Ta izrek moram in morem zavriniti z dobro vestjo, ker vlada je v zavesti, da je ravnala zmiraj po pravici in postavi. (Živahna pohvala na desni.)

Izmed govornikov levice obračal se je Scharschmidt zoper ugovora pr ti predlogu sploh, Wurmbrand pa je vso ojstrino svojih besedi obračal proti izjavi dr. Riegerjevi, rekoč, da bo sedaj vsa Evropa čula, da niso Nemci nespravljeni, ampak Čehi. — To zavijanje bilo je — razumljivo — levičarjem posebno po volji.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Vreme meseca sušca ni prav nič podobno spomladi, katera se pričinja dne 21. t. m., temveč je prav božično-zimsko. Skoraj vse polje je še pod mrzlo sneženo odejo, mraza je redno še od 4—10° in večinoma pada še po dvakrat na teden po ped debelo snega. — Tako je minulo nedeljo in ponedeljek zopet na Kranjskem izrekoma v bližini Ljubljane snega padlo za ped debelo, vozniki zamenjali so kola s snemi in po ulicah čulo se je zopet žvenketanje konjskih kragulčikov — vse prav kakor o Božiču.

— Poslanec Greuter, ki še zmiraj biva na Dunaji, se po najnovejših poročilih počuti mnogo boljše, jezik se mu razvezava bolj in bolj in v obče počuti se razun splošnega telesnega oslavljenja — dobro, tako da se je nadejati sedaj popolnega ozdravljenja. Kedar zdravnik dovoli, prepelje se čislan in zaslužen poslanec v boljši zrak tirolski.

— Fmlt. baronu Reinländerju, ki je imenovan na višje vojaško mesto v Brn, priredilo je tukajšno vojaštvo minulo soboto večer velikansko baklado z godbo, katere so se vdeležili vsi tukaj bivajoči častniki. Krog 300 vojakov nosilo je bakle in svetilnice, ljudstva pa je bilo na Turjaškem trgu — ker general stanuje v baron Codellijevi palači — toliko, da se je vse trlo. Vojaštvo in meščanstvo pozdravljalo je priljubljenega generala z živahnimi „Hoch“- in „živijo“-klici.

— Notranjska pokrajinska živinska razstava bode po sklepu odboroze seje iz dné 7. marca t. l. v sredo 26. maja 1886 ob 9. uri v dvorani mestnega magistrata. Podrobnejši vspeh objavimo v eni prihodnjih števil.

— Kmetijsko predavanje ima tajnik c. kr. kmetijske družbe gosp. Gustav Pirc v petek na sv. Jožefa dan popoldne ob 4. uri v stari šoli v Šentvidu nad Ljubljano in v nedeljo 21. t. m. popoldne v Črnem vrhu nad Idrijo.